

Fenomén antropocénu ve fotografii

Jan Smolík

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Reklamní fotografie

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jan Smolík
Osobní číslo:	K17124
Studijní program:	B8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	Multimédia a design – Reklamní fotografie
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	1. Teoretická část: Fenomén antropocenu ve fotografii 2. Praktická část: a) katalog produktů nebo služeb: Zahradní nářadí b) výstavní soubor: Periferie

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

rozsah práce: minimálně 25 stran čistého textu + předepsané přílohy (ilustrace, poznámkový aparát, použitá literatura, ...).

Součástí obhajoby práce je přednáška na téma teoretické části bakalářské práce v rozsahu maximálně 15 minut včetně obrazové prezentace.

Teoretická práce se odevzdává ve třech vyhotoveních, z toho dvě v pevných deskách s tím, že v jednom je vlepena obálka s DVD. Třetí výtisk může být v kroužkové vazbě.

2. Praktická část:

a) katalog produktů nebo služeb: odevzdává se vázaný katalog obsahující celkem 12 – 15 fotografií, z toho převážná část produktových fotografií – formát cca 21x30 cm jako maketa s grafickou úpravou, hodnocena bude technická kvalita fotografií, tisku a kreativita.

b) výstavní soubor (ucelený, koncipovaný soubor fotografií): odevzdává se min. 9 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát, libovolná technika, adjustováno + artist's statement cca 250 – 300 slov.

c) prezentační DVD (1 ks) + 1x USB Flash disk: obsahuje všechny teoretické i praktické části bakalářské práce. Teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech, včetně artist's statementu obou částí praktické bakalářské práce.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam doporučené literatury:

ZÁLEŠÁK, Jan. *Apocalypse Me*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta výtvarných umění, 2016. ISBN 978-80-214-5443-9
CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobroví, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. 2., dopl. vyd. Ilustroval Miloš ŠEJN. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 8073630427
KLVAČ, Pavel, ed. *Člověk, krajina, krajinný ráz*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, katedra environmentálních studií, 2009. ISBN 9788021050907
REES, Martin J. *Naše poslední hodina: přežije lidstvo svůj úspěch?*. Přeložil Aleš DROBEK. Praha: Dokořán, 2005. Aliter (Argo: Dokořán). ISBN 8073630044

Vedoucí teoretické části: **MgA. Nikola Tláškalová**
Ateliér Reklamní fotografie

Vedoucí praktické části: **Mgr. Lucia Fišerová, Ph.D.**
Kabinet teoretických studií

Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2020**

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne:6. 12. 2019.....

Jméno a příjmení studenta:Jan Smolík.....

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato práce se zajímá o vztah člověka a moderní krajiny ve fotografii. Její součástí je definice pojmu antropocén. Dále práci rozdělují do šesti částí dle jednotlivých odvětví antropocénu a přiřazují k nim autory.

Klíčová slova: antropocén, fotografie, umění, člověk, krajina, urbanismus, eskapismus, ekologie

ABSTRACT

This thesis concerns about human and modern landscape relationship in photography. It includes definition of anthropocene and what the term actually means. Furthermore, it has been divided into six parts according to different branches of anthropocene with photographers included.

Keywords: anthropocene, photography, art, human, landscape, urbanism, escapism, ecology

Děkuji vedoucí své práce MgA. Nikole Tláskalové za milé jednání a cenné rady, které mi při psaní práce věnovala. Taká chci poděkovat své rodině a přátelům za podporu během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Až bude pokácený poslední strom,
až bude poslední řeka otrávená,
až bude chycena poslední ryba,
tehdy poznáme, že peníze se nedají jíst.“

Indiáni Kmene Cree

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ANTROPOCÉN	13
1.1 POČÁTEK ANTROPOCÉNU	13
1.2 PŘÍKLAD ZANIKLÉ CIVILIZACE	14
2 TĚŽBA	15
2.1 CATHERINE HYLAND	15
2.2 LUCA LOCATELLI	17
2.3 EMMA PHILLISP	19
2.4 EDWARD BURTYNSKY	21
3 OBRAZY LIDSTVA	26
3.1 DANIEL BELTRÁ	26
3.2 YANN ARTHUS-BERTRAND	27
3.3 PAUL HARMON	29
4 URBÁNNÍ KRAJINA	31
4.1 NOAH ADDIS	31
4.2 ROMAIN JACQUET-LAGRÈZE	33
5 KONZUM	37
5.1 MISHKA HENNER	37
5.2 CHRIS JORDAN	38
6 ZÁNİK	41
6.1 MARINOS TSAGKARAKIS	41
6.2 VÁCLAV JIRÁSEK	42
7 NÁVRAT K PŘÍRODĚ	45
7.1 GABOR ARION KUDÁSZ	45
7.2 ALEC SOTH	46
7.3 ANTOINE BRUY	48
7.4 DANILA TKACHENKO	50
51	
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM OBRÁZKŮ	59

ÚVOD

Téma antropocénu jsem se rozhodl zpracovat na základě mého osobního a velmi blízkého zájmu o krajinu ve fotografii. S krajinou se pojí podstatná část mé tvorby, a tak byl výběr logickým pokračováním mého směřování.

To, jak člověk působí na planetu, jak s ní zachází je v dnešní době velmi exponované téma. Ve své bakalářské práci si dávám za cíl uvést současné autory, kteří se touto tematikou dlouhodobě zabývají a skrze ni upozorňují na aktuální environmentální či ekologické problémy.

Tato bakalářská práce je rozdělena do sedmi hlavních částí. První část práce je věnována více teoretické části antropocénu. Definuji zde samotný pojem antropocén, vymezuji ho v časové linii. Jelikož se jedná o umělou hranici, uvádím zde i možné časové mezníky, které jsou jako počátek antropocénu udávány. Také zde píšu o dávno zaniklé civilizaci, ve které nacházím podobnosti s dobou, ve které žijeme my nyní.

Počínaje druhou částí přiřazuji k jednotlivým odvětvím antropocénu fotografy, kteří se o danou problematiku zajímají ve své práci. Konkrétně druhou část jsem věnoval tvůrcům, jejichž práce se zaměřuje na úplný počátek produkce. Je jím těžební průmysl a jeho dopad na Zemi. Skrz jejich práci informuji čtenáře například o těžbě lithia v Chilské poušti nebo zmiňuji autora, který sledoval cestu Kararského mramoru. Také představuji autora, který se zajímá o antropocén napříč celou svou rozsáhlou tvorbou. Práce tohoto autora slouží také jako pomyslný můstek k další části práce Obrazy lidstva.

Tvůrci zde zmiňovaní používají při fotografování ptačí perspektivu. Díky ní vznikají fotografie krajiny často připomínající malířská plátna. U některých autorů je velmi výrazná také práce s měřítkem. Divák je tak nucen si ve fotografii nalézt klíč jako náповědu k orientaci v obraze.

V následující čtvrté kapitole „Urbánní krajina“ se věnuji městu jako takovému. Zařazuji zde autora chodícího s fotoaparátem ve slumech. Ty představují ve vývoji měst

úplný počátek. Do kontrastu s ním pak udávám fotografa pohybujícího se v jedné z největších metropolí světa, Hongkongu. S městem mám spojenou konzumní společnost. Další kapitolou je tedy samotný Konzum.

Zde je zařazen autor, jehož projekt ukazuje odvrácenou stranu potravinářského průmyslu, který považuji za ikonický konzumerismu. Další autor tvoří kombinace koláží se statistikami a skrz svou práci kritizuje americkou konzumní společnost. Jeden z jeho projektů (mnou zmíněný) se také věnuje dopadu našeho konzumního chování na ostatní tvory. Touto prací přecházím do další kapitoly. Zde přestává být hlavním tématem produkce ale zánik.

Kapitola „Zánik“ se zabývá autory, kteří pracují s místy nebo objekty v krajině, které mají svůj užitkový čas za sebou. Jako mírné pokračování kapitoly „Konzum“ představím projekt, který ukazuje podobu rekreačních resortů mimo hlavní turistickou sezónu. Dále píší o tvůrci, který odhaluje pohled na zašlé ikony výrobního procesu – továrny.

Václav Cílek píše ve své knize *„Krajiny vnitřní a vnější“*: „Krajina se v 90. letech 20. století stala klíčovým pojmem přírodních, ale i některých humanitních věd. Jednak jsme ji začali v globalizovaném světě plném unifikovaných obchodních center a dálnic ztrácet, jednak jsme si uvědomili, že se něco děje i v naší vnitřní krajině; že bychom poznali, kdo jsme, nemusíme chodit k psychoanalytikovi – stačí se podívat z okna.“¹ Tento text mě přivádí k myšlence, že s antropocénem se nemusí pojít pouze viditelná devastace krajiny ale i devastace nás samotných. Rozhodl jsem se tedy poslední část práce věnovat autorům, co hledají ty, na které už to všechno, co

¹ CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. 2., dopl. vyd. Praha: Dokořán, 2005, 5 s

zmiňuji v předchozích částech bylo moc a rozhodli se tedy moderní, společenský, konzumní život opustit a odejít do ústraní.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ANTROPOCÉN

Se slovem antropocén se pojí především rok 2000. Tehdy tento termín navrhl nizozemský atmosférický geochemik a držitel Nobelovy ceny Paul J. Crutzen. Nicméně už v osmdesátých letech byl neformálně používán ekologem Eugenem Stroemerem. Termín označuje geologické období, kdy lidstvo zásadním způsobem ovlivňuje svou činností zemský ekosystém. Projevuje se nenávratnými změnami povrchu planety, globálním stěhováním rostlin, masivním vymíráním živočišných druhů, klimatickými změnami a celkovou proměnou planety Země.² Žádný z geologických procesů jako jsou tsunami, zemětřesení, erupce sopek nemá na povrch planety Země takový vliv jako těžba nerostů, výstavba velkoměst, stavba dálnic a další projevy lidské činnosti. Je na Zemi ještě místo, které by nebylo zasaženo vlivem člověka? Podle studie vedené archeoložkou Nicole L. Boivinovou takové místo už neexistuje.³

1.1 Počátek antropocénu

Jako logická otázka se nabízí, kde se nachází počátek antropocénu, respektive přechod z holocénu⁴ do antropocénu? Jelikož antropocén stále není oficiálně uznán jako nové geologické období, tak se odpovědi na tuto otázku liší, a to v závislosti na oboru. Jedna z teorií zařazuje počátky antropocénu do 16. století, v kterém probíhala tzv. kolumbovská výměna, kdy se mezi kontinenty prováděli zámořské obchody, přesuny lidí, zvířat a rostlin. Další z teorií se přiklání spíše k období průmyslové revoluce na počátku 19. století. V této době došlo k zásadní proměně zemědělství, výrobě, těžbě, dopravě a dalších hospodářských sektorů.⁵

² Vesmír: Antropocén – velké zrychlení světa. 2016. ISSN 1214-4029.

³ <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1893560-vedci-chteji-prepsat-ucebnice-v-roce-1950-nastal-antropocen-vek-vlady-lidi-nad-planetou>

⁴ Holocén je druhá a poslední epocha kvartéru známá také jako mladší čtvrtohory. Představuje nejmladší geologické období, které začalo s koncem poslední doby ledové přibližně 11 700 let před současností a stále trvá.

⁵ Zálešák, Jan. Apocalypse Me. 2016. Vysoké učení technické Brno, 2016. s. 79 ISBN 978-80-214-5443-9.

1.2 Příklad zaniklé civilizace

Podobným problémům vzniklých v důsledku klimatických změn jako čelíme my dnes čelily i mnohé národy před námi. Roku 1200 ve Střední Americe dominovala civilizace Mayu. Jednalo se o podobně složitou společnost jako jsem my dnes. V čele jednotlivých městských států stál král. Tomu se přisuzovala schopnost, že svými modlitbami dokáže přivolat déšť a zavlažovat tak úrodnou půdu. S každou další generací se počet obyvatel zvyšoval. Vrchol Mayské kultury představovala města, která dosahovala hustoty osídlení až 800 obyvatel/km². Mayská civilizace měla ve svém vrcholu kolem 10 milionů obyvatel. Kvůli využívání stromů při budování monumentálních chrámů, vodních nádrží a cest si Mayové zničili nenapravitelně krajinu natolik, až umocnili dopad klimatické změny v podobě sucha. Snižující se zásoby vody a potravin zapříčinily zhroucení celé civilizace. Existenci této civilizace nám dnes připomínají pouze džunglí zarostlé pyramidy.⁶

⁶ <https://www.national-geographic.cz/clanky/mayove-civilizace-ktera-se-snedla.html>

2 TĚŽBA

V první části práce, kde se zajímám o práci fotografů směřuji k těžebnímu průmyslu. Na místa, která jsou dopadem lidské činnosti postižena nejvíce a mají největší rozsah. Nový důl vyžaduje rozsáhlou plochu. Pro samotný důl, odkaliště, ale i pro infrastrukturu, jako jsou silnice a železnice, ubytování pro dělníky. Nejrozsáhlejší území zabírají povrchové doly. Brazilský bauxitový důl Rio Trombetas každý rok pohltí asi 300 hektarů pralesa. V Kanadě si těžba dehtového písku vyžádala už 15 milionů hektarů. Těžba se stále častěji odehrává v ekologicky citlivých nebo i dosud neporušených oblastech.⁷ Někteří z fotografů zde zmínění ukazují ta největší ložiska dané suroviny na světě.

2.1 Catherine Hyland

Catherine Hyland (*1986) je fotografka žijící v Londýně. Ve své práci se primárně zaměřuje na člověka a na jeho působení na krajinu. Na jeho pokus ji zkrotit. Její práce byla podpořena grantem od The Royal Photographic Society, která jednorůčně vyhlašuje burzu na podporu fotografického projektu, který zvýší povědomí o životním prostředí⁸.

V soubor „*Lithium Mining*“ se cílem jejího fotoaparátu stala těžba suroviny, která se nachází ve většině zařízeních, které v dnešní době používáme. Lithium nalezneme v bateriích mobilních telefonů, laptopů a v neposlední řadě elektromobilů, které jsou z hlediska ekologie stále diskutovanější téma. Lokací, na kterou upřela svou pozornost se stal důl v Chilské poušti Atacama. Tato poušť je známá jako nejsušší místo na Zemi a také jako největší těžební místo lithia na naší planetě⁹. Chile má nyní zhruba 20% podíl na celosvětové těžbě lithia. Lithium se v této oblasti získává z pitné vody, která se nachází v podzemí. Ta je přečerpána na povrch a následným

⁷ *Atlas půdy: Fakta a čísla o zemi půdě a životě* [online]. 2018. [cit. 2020-07-10]. ISSN 978-80-88289-08-1.

⁸ <http://www.catherinehyland.co.uk/about/>

⁹ <http://www.catherinehyland.co.uk/work/lithium-mining-bloomberg-chile/#info>

odpařením se získá samotný prvek¹⁰. Spojitost největšího těžebního místa a nejsuššího místa na Zemi tedy není náhodná. Jedna tuna lithia vyžaduje pro výrobu necelé dva miliony litrů vody, která se v oblasti těžby nestíhá samovolně doplňovat¹¹.

Na jedné straně nám autorka, často minimalistickým způsobem ukazuje místa, kde k těžbě dochází a na druhé dopad tohoto průmyslu na okolní svět. Na fotografiích vidíme rozsáhlé nádrže naplněné solankou¹², které protínají rovné cesty. V dálce horizonty mizející v mlžném oparu. Pracovníci pečující o nádrže, kteří spíše připomínají astronauty zkoumající jinou planetu. Domy stojící ve vyprahlé krajině, prázdná auta a telefonní kabely jsou jediným náznakem toho, že místo je částečně obytné. Dvě různá prostředí splývají v jedno.

1) Catherine Hyland - Lithium Mining

¹⁰ <https://oenergetice.cz/akumulace-energie/reuters-tezba-lithia-ohrozuje-ekosystem-chile>

¹¹ <http://www.catherinehyland.co.uk/work/lithium-mining-bloomberg-chile/#info>

¹² roztok anorganické soli, obvykle chloridu sodného, ve vodě

2) Catherine Hyland - Lithium Mining

2.2 Luca Locatelli

Dalším z autorů, který se ve své tvorbě zajímá o vztah krajiny a člověka je italský fotograf a tvůrce filmů *Luca Locatelli* (*1971). Od r. 2013 se jeho tvorba převážně zaměřuje na dokumentování technologií, které pomáhají dělat budoucnost lidské činnosti na planetě udržitelnější. Na svých projektech často spolupracuje s novináři, vědci a specialisty v oboru. Za cíl si dává propojit jeho vizuální výzkum s kontextem, s kterým mu pomáhá věda. Výsledky jeho práce publikuje v časopisech jako je *National Geographic Magazine* (pro který je oficiálním fotografem), *The New York Times Magazine*, *Bloomberg*, *Time*, *The New Yorker*, *Geo France* a mnoho dalších. Fotografie Locatelliho byly vystaveny například v Guggenheimově muzeu a v londýnském Somerset House¹³.

¹³ <https://www.worldpressphoto.org/person/1831/Luca%20Locatelli>

Název „*White Gold*“ (2017) nese soubor fotografií, na kterém autor spolupracoval s magazínem The New York Times. Ukazuje nám italské lomy slavného Carrarského mramoru. Místa, z kterých čerpal materiál v době renesance Michelangelo Buonarroti, a v kterých také vznikla jím vysochaná socha Davida.

Lucatelliho prvotní motivace k vytvoření cyklu byla ukázat majestátní rozměr těchto lomů. To se mu podařilo díky dronu, který mu umožnil dostat se nad samotný lom. Nezůstal však pouze u toho. Nabízí nám pohled na celkové zpracování tohoto bílého kamene. Fotografuje těžbu, expedici lodní nebo kamionovou dopravou, nahlíží do dílny sochařů a ukazuje finální produkt. Fotografie z větší vzdálenosti mohou působit jako záběry na zasněžené vrcholky Alp, nicméně, tato bílá pokrývka není sezónní. Samotné měřítko lomu není vždy na první pohled zjevné. Teprve až při zaměření se na nepatrné stroje nám dochází, jak monumentální Carrarské doly jsou.¹⁴

Cyklus ukazuje podobu tohoto průmyslu, který se od dob starověkého Říma, kdy se mramor těžil největší slávě, radikálně proměnil. Vývoj techniky a poptávka po mramoru z celého světa má za následek několikanásobné zrychlení těžebního procesu a s tím související zrychlený úbytek této suroviny. V dnešní době se vytěží až 5 milionů tun ročně¹⁵. Stejně jako jiné nerostné suroviny, tak ani mramor není nekonečným zdrojem. Divákovi se tedy nabízí otázka, jak dlouho ještě vydrží mramor v této podobě? Nebudeme se v následujících dekádách koukat už pouze na jeho transformované pozůstatky v podobě bust, obkladů a dřezů?

¹⁴ <https://www.anothermag.com/art-photography/10765/majestic-views-of-northern-italy-s-spectacular-marble-quarries>

¹⁵ https://cs.wikipedia.org/wiki/Kararsk%C3%BD_mramor

3) Luca Locatelli - White Gold

4) Luca Locatelli - White Gold

2.3 Emma Phillisp

Nejmladší autorka, o které se v této práci zmíním je australská fotografka *Emma Phillips* (*1989). Vystudovala fotografii na Royal Melbourne Institute of Technology a právě soubor „Salt“ je její závěrečná diplomová práce.¹⁶

¹⁶ <http://edmundpearce.com.au/emma-phillips-salt-november-27-december-21/>

Podobně jako v souboru předchozího autora Luca Locatelli, tak i zde se může zdát, že nám autorka ukazuje pohled na zasněžené vrcholky hor. Nicméně, zde je mystifikace ještě zdařilejší. Nejedná se zde o sních, ba ani o hory. Divák se v tomto případě kouká na ohromující duny čisté, lesklé soli nacházející se v opuštěné solné rafinérii v západní Austrálii.

Phillips patří mezi fotografy, kteří nehledají při fotografování žádnou záminku téma negovat nebo poukazovat na environmentální problém. Jde čistě po vizuální stránce. Je fascinována momentem. Pomyslným terčem její velkoformátové kamery nejsou pouze masy soli. Autorka se také zaměřuje na fragmenty průmyslové a domácí infrastruktury této zvláštní krajiny. Ty často vytvářejí barevný akcent se světle modrou oblohou, která je na většině fotografií jedinou sitou barvou. Minimalistické pojetí tématu hraničí až téměř s abstrakcí. Zároveň tato opuštěná vozidla a těžební stroje slouží jako jediná stopa po existenci lidské přítomnosti.

Emma Phillips prvně publikovala tento projekt v knize, která nese stejný název jako samotný soubor „Salt“. Zároveň má práci spojenou i s její první samostatnou výstavou v jejím rodném Melbourne. Soubor byl uveden na samostatných i skupinových výstavách v Austrálii, Malajsii a Číně.¹⁷

5) Emma Phillips - Salt

6) Emma Phillips - Salt

¹⁷ <https://fstoppers.com/pictures/emma-phillips-surreal-salt-series-explores-abandoned-australian-mine-9459>

2.4 Edward Burtynsky

V práci zabývající se dopadem lidstva na krajinu nejde nezmínit kanadského fotografa a režiséra *Edwarda Burtynskyho* (*1955). Jde prakticky o fotografickou ikonu tohoto žánru. Celá jeho práce je zaměřena na industriální prostředí, na krajinu zasaženou antropogenními příčinami. Jeho práce je natolik rozsáhlá, že by bylo možné ji uvést téměř v každé kapitole této práce. V jeho portfoliu nalezneme mimo jiné i fotografie z míst, o kterých jsem psal v příkladech předchozích autorů. Zaměřím se tedy pouze na soubory, které považuji za stěžejní v jeho tvorbě.

To, co ho nejvíce ovlivnilo je pravděpodobně krajina, v které vyrůstal, a do které se dodnes vrací. On sám říká, že se do přírody vždy vrací, aby mohl přemýšlet co příroda vlastně je. Aby pak mohl jít do světa a vidět, jak formujeme náš svět.¹⁸ Vzor jeho tvorby můžeme sledovat na práci autorů, jako byl Ansel Adams, Eadweard Muybridge, Edward Weston a Carleton Watkins.

Jeho dílo je součástí sbírek více než šedesáti muzeí po celém světě včetně Národní galerie Kanady, Muzea moderního umění, Guggenheimova muzea v New Yorku a Tate Modern v Londýně. Monumentálnost výjevu, kterou divákovi předává vždy podpoří způsobem finální adjustace hotové práce. Snímky vystavuje v podobě velkoformátových tisků o rozměrech 50x60".¹⁹

V souboru „*Oil*“, který považuji za symbolický v jeho tvorbě, se autor věnuje ropě. Zde si Burtynsky po sedmnácti letech fotografování krajiny uvědomuje, že vše souvisí s ropou, že díky ní je vše rychlejší. Soubor rozdělil do tří částí. V první se zaměřuje na ropnou krajinu, rafinérie. V další zkoumá místa využití ropy. Terčem jeho hledáčku se stává automobil, ale ne pouze jako objekt samotný. Jde hlouběji. Zabývá se vším, co onen symbol moderního průmyslového světa představuje. Zobrazuje města, propletené sítě dálnic, místa, kde se lidé scházejí u aut, jako při oslavě. Poslední myšlenkou, kterou se v souboru „*Oil*“ zaobírá je konec ropy. Ukazuje místa,

¹⁸ An Earth Day Message From Edward Burtynsky. In: Youtube [online]. 22. 4. 2020 [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=102&v=fXgv_avgdUA&feature=emb_logo

¹⁹ <https://www.edwardburtynsky.com/about/biography>

kde skořápky starých strojů končí – vrakoviště. Vidíme seřazené vraky letadel sahající až k horizontu, kupy pneumatik připomínající spíše fotografickou koláž než reálné místo. Tímto souborem Burtynsky upozorňuje na problém energetické krize. Klade otázku, která se line celým Burtynskyho dílem: Co bude až dojde ropa? ²⁰

7) Edward Burtynsky - Oil

8) Edward Burtynsky - Oil

²⁰ <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/may/20/edward-burtynsky-photography-oil-review>

Na nejdůležitější přírodní zdroj na světě se zaměřuje v práci „Water“. Souborem, který vznikl v letech 2007–2013, se Burtynsky snaží zobrazit komplexní vztah lidstva k vodě. Snaží se diváka přimět k přemýšlení o tom, jak je nezbytná a také poukázat na skutečnost, že nemusí být samozřejmostí. I tento soubor lze opět rozdělit do několika částí. Jednou je užití vody v zemědělství. Poukazuje zde na enormní množství vody, které je tomuto průmyslu věnovaná. Jedná se až o sedmdesát procent veškeré pitné vody. V jiné kapitole nás přivádí k posvátné řece Ganze v Indii. Zde hovoří o lidské potřebě být blízko vody, o posvátné moci, kterou jí často přisuzujeme. Prostřednictvím jiné kapitoly nám ukazuje naši snahu tento živel zkrotit pomocí výstavby přehrad a kanálů. Nakonec se dostáváme až na Island. Na tomto místě objevujeme samotný zdroj vody, ledovce a sněh. Jsou to jeho první fotografie krajiny za více než třicet let, které nabízejí pohled na nedotčenou přírodu.²¹

9) Edward Burtynsky - Water

²¹ <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/water>

10) Edward Burtynsky - Water

Posledním souborem, který u tohoto autora představím je série „*Antropocén*“. Jedná se o autorovo nejnovější a nejrozsáhlejší dílo v jeho portfoliu. Jak už název napovídá, je pravděpodobně tento projekt nejikoničtější v této práci. Burtynsky v celé své tvorbě ukazuje kontrast mezi monumentální krajinou a námi. Přičemž právě krajina je v jeho podání v drtivé většině lidskou činností nenávratně poškozena. Projekt *Antropocén* není zaměřený na jedno konkrétní téma, jako je tomu v případě předchozích sérií. Je o celkovém vyobrazení dopadu lidské činnosti na krajinu, která má globální dopad na celý svět. Projekt spojuje předchozí práce (nejen ty mnou zmíněné), přidává k nim nové oblasti a vytváří tak velký příběh. Burtynsky při práci na tomto projektu pracoval více než kdy dříve s ptáčí perspektivou a absencí jakéhokoliv měřítka. Tyto abstraktní obrazy jsou esteticky příjemné ale mají i hlubší význam. Neukazují nám jasné stanovisko autora, co si máme o výjevu myslet. Interpretace je ponechána na nás. Tento fakt se nese napříč celou jeho tvorbou.²² Burtynsky nezůstává pouze u fotografie. Je autorem několika knižních publikací a spoluautorem tří filmů. Jde o snímky „*Manufactured Landscapes*“ (r. 2006), „*Watermark*“ (r. 2013)

²² <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/anthropocene>

a nejnovější „*Anthropocene: The Human Epoch*“, který se své premiéry dočkal v r. 2018 v Torontu. Ve všech třech případech se jedná o celovečerní dokumenty rozšiřující příběh, který je divákovi znám z Burtynskyho snímků. Filmy jsou pro svou kvalitu oceňované po celém světě.²³

11) Edward Burtynsky - Anthropocene

12) Edward Burtynsky - Anthropocene

²³ <https://www.edwardburtynsky.com/projects/films>

3 OBRAZY LIDSTVA

3.1 Daniel Beltrá

Španělský fotograf, aktuálně sídlící ve Washingtonu, *Daniel Beltrá* (*1964) zachycuje dopad lidské činnosti na krajinu především prostřednictvím letecké fotografie. Beltrá není vzděláním fotograf. Vystudoval lesnické inženýrství na Universidad Politécnica a biologii na Universidad Complutense v Madridu. Tato skutečnost ho prakticky předurčuje ztvárňovat témata spojený s negativním dopadem moderní kultury na naši planetu. Za svou tvorbu je uznáván po celém světě. Důkazem je ocenění prestižní cenou Prince's Rainforest Project Award udělenou princem Charlesem v r. 2009. Dále je vítězem několika prestižních cen, jako je World Press Photo v r. 2018 za sérii fotografií z Amazonie. Jeho jméno je zveřejňováno v magazínech The New Yorker, The New York Times apod.²⁴

Letecká fotografie mu umožňuje dodat divákovi širší souvislosti mezi krásou a destrukcí přírody, které se často na jeho fotografiích nacházejí vedle sebe. V rámci své fotografické praxe navštívil všech sedm kontinentů. Zaměřuje se především na celosvětově známé jevy. Příkladem je dokumentování rekordního snižování hladiny moře v Arktidě nebo odlesňování tropických deštných pralesů v Brazílii.

Mezi jeho nejznámější fotografické série patří záznam následků ropné havárie v Mexickém zálivu v r. 2010. Prostřednictvím snímků divák pohlíží na největší zanesení pobřežních vod ropnou skvrnou v historii USA, při které uniklo až 147 milionů litrů ropy.²⁵ Obrovské tankery na fotografiích plnící funkci měřítka naznačují, jak gigantické ropné skvrny jsou.

²⁴ <http://southboundproject.org/photographer/daniel-beltra/>

²⁵ https://cs.wikipedia.org/wiki/Hav%C3%A1rie_plo%C5%A1iny_Deepwater_Horizon

13) Daniel Beltrá - Spill

14) Daniel Beltrá - Forests

3.2 Yann Arthus-Bertrand

Francouzský fotograf, tvůrce filmů a aktivista Yann Arthus-Bertrand (*1946) je na poli fotografie spojovaný především s esteticky zdařilými snímky krajiny z celého světa. Všechny jeho fotografie nesou poselství o důležitosti ochrany Země.

Bertrand zasvětil svůj celý život poznáváním přírody a její ochraně. Ve svých 21 letech pomáhá založit přírodní rezervaci Chateau de Saint Augustin ve střední Francii. O deset let později Francii opouští a se svou ženou se stěhuje do národního parku Masai Mara v Keni, kde zůstávají po dobu tří let. V této době dokumentuje život volně žijících lvů. V r. 1983 se tato série snímků dočkává knižní podoby nesoucí název „Lion“. Toto období je také v jeho tvorbě spojené s prvními fotografiemi krajiny

z výšky pořízené z horkovzdušného balónu. Po návratu zpět do Francie r. 1981 se živí jako reportážní fotograf časopisu *Paris Match*, pro které pořizuje letecké fotografie.

Projekt sdružující jeho letecké pohledy na krajinu má název „From Above“ (v překladu „Ze shora“). Od roku 1979 do něj přibývají snímky až do dnes. Prvotní důvod vzniku těchto fotografií byl zvýšit veřejné povědomí o kráse Země. Neukazuje nám však pouze přírodu člověkem nepoznamenanou, ukazuje nám i člověka v ní, jako její součástí. Za svou ikonickou fotografii považuje záběr na mýtinu ve tvaru srdce tvořené mangrovníkem.²⁶

Ve spojitosti s tímto projektem r. 1991 zakládá agenturu specializující se na shromažďování leteckých záběrů z více jak 100 zemí. Na základě snímků vzniká r. 1994 důkladná studie podporované neziskovou organizací UNESCO, která informuje o stavu planety. Autorovu usilovnou angažovanost v ochraně přírody dokládá i založení organizace GoodPlanet. Ta má za cíl pomáhat lidem a společnosti ve snižování vlivu jejich činnosti na klima planety.

Vášeň pro letecké záběry se projevila i v jeho filmové tvorbě. Prostřednictvím dokumentárního filmu „Home“ (v překladu „Domov“) z r. 2009 nám autor v 90 minutách ukazuje rozmanitost života na planetě a seznamuje diváka s problémy životního prostředí. Bertrand se u tohoto snímku vzdává autorských práv a zdarma ho poskytuje k produkci na internetu.²⁷ Dalším z jeho filmových děl je dokumentární snímek z r. 2015 „Human“ (v překladu „Člověk“). Prostřednictvím 2000 žen a mužů z různých zemí a kultur ukazuje co znamená být člověk.²⁸

Kniha, která vzešla z projektu „From Above“ byla přeložena do 24 jazyků. Výstavy autora probíhající po celém světě navštívilo více než 130 milionů lidí. Pohled na jeho fotografickou a filmovou tvorbu ovlivňuje způsob, jakým se lidí dívají na svět a jak o něm přemýšlí.²⁹

²⁷ <https://www.csfd.cz/tvurce/50869-yann-arthus-bertrand/>

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=fC5qucSk18w>

²⁹ <https://destinationdeluxe.com/earth-photographer-yann-arthus-bertrand/>

15) Yann Arthus Bertrand - From Above

3.3 Paul Harmon

Fotograf, který nám ukazuje dopad masivní poptávky po vodě je australan *Paul Harmon*. Fotografii se věnuje pouhých šest let. Předtím se živil jako filmový a televizní režisér. V tomto odvětví se zaměřoval především na projekty zabývajícími se sociálními otázkami. Jako filmový tvůrce je držitelem mnoha cen. Nyní Paul Harmon žije v Novém Jižním Walesu a plně se věnuje umělecké fotografii, za kterou obdržel v r. 2017 cenu Presidents Prize v kategorii krajinářské fotografie.³⁰

Série fotografií nesoucí název „*Watermarks*“ (2019) ukazuje silnou závislost lidstva na vodě. Středem jeho zájmu je Nový Jižní Wales a jeho záplavová území. Ačkoli jeho projekt původně vzešel z estetické podoby scénérií, ve finální podobě souboru lze spatřit dopady nevhodného a nezákonného využívání půdy a zhoršování životního prostředí.

Před britskou kolonizací byly krajiny a říční systémy fotografované Harmonem chráněné a zdravé po tisíce let. Bohužel, aktuálně jsou tyto oblasti ohroženy kvůli tlaku

³⁰ <http://internationalphotomag.com/paul-harmon-watermarks/>

ze strany zemědělského průmyslu. Fotografie jsou o to silnější, když vidíme, co se v současnosti v Austrálii děje.³¹

Snímky připomínající spíše abstraktní obrazy jsou složeny z palety převážně teplých barev. V místech, kde se nachází voda jsou barvy studených odstínů. Celý soubor je nasnímaný pomocí dronu z výšky 120 metrů, což je zákonem daná hranice. Výsledné obrazy jsou kompozitem až 120 fotografií. Divákovi se tak nabízí pohled na fotografii pokrývající dva až tři km².³²

16) Paul Harmon - Watermarks

17) Paul Harmon - Watermarks

³¹ Sezónní požáry v Austrálii zasáhly do ledna r. 2020 plochu 186 260 km². Během požárů bylo zničeno přes 2500 budov. (2020-05-20)

³² <http://internationalphotomag.com/paul-harmon-watermarks/>

4 URBÁNNÍ KRAJINA

V této kapitole uvádím autory, jejichž tématem je město. Byť se jejich zaměření na první pohled liší, lze v jejich práci nalézt společný prvek. Tím je vysoké populace lidstva.

Město je spojené s největší koncentrací obyvatel. Zatímco v r. 1800 žilo ve městech 3% populace, v r. 2010 to bylo už 50,5 %.³³ V r. 2007 poprvé žilo ve městech více lidí než na venkově. Díky komfortu, dostupnosti služeb, zaměstnání a v neposlední řadě vzdělání se do měst stěhuje stále více lidí. Do r. 2050 by ve městech měly žít až 2/3 obyvatel planety. Města také představují větší zátěž pro životní prostředí. Dvě procenta zemského povrchu, která města pokrývají spotřebují 60-80 % energií a vytvářejí až 75 % emisí skleníkových plynů.³⁴

Města nepřetvářejí pouze charakter Země ale i lidí v něm. Dříve býval nejvyšší budovou ve městě i na vesnici kostel nebo jiný církevní majestát. Bylo to dáno postavením hodnot lidí. V dnešní době jsou kostely zakryté vysokými budovami firem a obchodními centry.

4.1 Noah Addis

Autor, o jehož práci budu psát v následujících řádcích se jmenuje *Noah Addis* (*1975). Jeho raná tvorba se pojí především s novinami *Star-Ledger* v New Jersey, kam nastoupil krátce po dokončení studií (r. 1997). Zde se podílel na tvorbě mnoha významných projektů. V r. 1999 zpracoval dokument o růstu křesťanství v Africe, 11. září 2001 fotografoval teroristické útoky na New York a mnoho dalších. Addis nyní žije ve Filadelfii a zaměřuje se na dlouhodobý projekt o osídlení a růstu měst po celém světě.³⁵

³³ https://www.indexmundi.com/world/demographics_profile.html

³⁴ <https://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/fakta-o-in-kluzi-a-udrzitelnosti-mest/>

³⁵ <http://www.noahaddis.com/bio>

Bydlení je základní lidskou potřebou a má mnoho podob. V sérii nazvané „*Future Cities*“, v překladu „*Budoucí města*“, se autor zabývá celosvětovým fenoménem neoficiálních městských sídlišť neboli slumů. Činí tak z důvodů neustále se zvyšujícímu počtu populace žijící v těchto podmínkách. Podle OSN by jich do r. 2050 mělo být až tři miliardy.³⁶ Autor cestuje po celém světě a zaznamenává podobu těchto míst. Jeho pozornost se zaměřuje na krajinu a architekturu lokací, neboť právě ony odrážejí charakter komunity.

Byť místa vyobrazena na snímcích můžou působit chaoticky, ve skutečnosti jsou to velmi organizovaná prostory, které se vyvíjí a přizpůsobují tak, aby vyhovovaly potřebám lidí, co je obývají. Addis po hlubším poznání nalézá společné vlastnosti komunit. Obyvatelé hledají práci, vytvářejí přístřešky na nevyužitých pozemcích. Často se tak děje mimo státní ekonomiku a bez jakéhokoliv práva na zemi, kde si svůj domov postavili. Ve spojitosti s touto skutečností vláda často rozhoduje a strhnutí těchto sídel. Strachem z vystěhování tak klesá pravděpodobnost, že obyvatelé budou do zlepšování svých domovů investovat. Vzniká tak cyklus chudoby a úpadku.³⁷

Touto sérií se snaží autor upozornit na těžkosti, kterým čelí jím zobrazená část světové populace, která postrádá základní životní potřeby.

18) Noah Addis - Future Cities

19) Noah Addis - Future Cities

³⁶ <https://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/fakta-o-inkluzi-a-udrzitelnosti-mest/>

³⁷ <http://www.noahaddis.com/statements>

4.2 Romain Jacquet-Lagrèze

Témata spojená s jedním z největších měst naší planety Hongkongem vizuálně zpracovává francouzský fotograf Romain Jacquet-Lagrèze (*1984). Do tohoto města se přestěhoval z Francie v r. 2009 a počátkem r. 2010 začal jeho nový domov fotografovat. Jeho fascinace tímto městem je zřejmá už jen díky tomu, že do Hongkongu přijel jako webdesigner a město ho donutilo změnit své zaměření. Všechny práce, o kterých budu psát, vyšly jako fotografické knihy. Práce autora jsou vystavovány v Hongkongu, Singapuru, Číně a Nizozemsku.³⁸

První fotografická série, která po jeho příjezdu do Hongkongu vznikla, nese název „*Vertical Horizon*“ (v překladu „Vertikální horizont“). Autor se zde snaží nastínit prvotní dojem, který z tohoto velkoměsta měl. Hongkong je tak hustě zastavěný, že už není možné ho budovat do dálky. Vývoj už je možný pouze vertikální. Nekoukáme na fotografie architektury ale na snímky pohybujících se mraků, které jsou ve stísněných stěnách budov záramované. Díky rychlému vývoji města se mnohé fotografie staly záznamem dnes již neexistujících budov. Obrazová kniha se dočkala tří vydání, kde každé je aktualizováno a další nové snímky. Lagrèze na projektu pracuje od r. 2012. Poslední knižní vydání proběhlo v květnu 2017.³⁹

20) R. J. Lagrèze - Vertical Horizon (r. 2012)

³⁸ <https://www.romainjl.com/about>

³⁹ <https://www.romainjl.com/vertical-horizon#2>

Symbolický přesah můžeme vidět v dalším z děl. Projekt „*Wild Concrete*“ (v překladu „*Divoký beton*“) je výhradně zaměřen na stromy rostoucí a prodírající se skrz městský beton. Autor připodobňuje životní podmínky rostlin k těm lidským. Strom stojící v centru lidských sídlišť diváka přivádí k pocitu odcizení na jedné straně. Na té druhé můžeme cítit i vlastnosti jako vytrvalost, usilovnost nebo nezávislost. Jak rostliny, tak obyvatelé se snaží navzdory drsnému prostředí o vysokou přizpůsobivost a flexibilitu.⁴⁰

21) R. J. Lagrèze - Wild Concrete

Třetí z projektů má název „*The Blue Moment*“ („*Modrý okamžik*“). Fotografie jsou zá-
znamem prchavého okamžiku podvečerního města. Výjev je výsledkem obklopení
města modrým oparem oblohy zrcadlící se ve skleněných stěnách výškových budov.
V této sérii nám autor nenabízí pouze pohled na Hongkong hustě zaplněný budo-
vami. Ukazuje nám i jeho druhou stranu. Město je z každé strany obklopeno mořem

⁴⁰ <https://www.romainjl.com/wild-concrete#2>

nebo zelenými stráněmi a my tam můžeme pohlédnout na celistvější obrázek o tomto městě.⁴¹

22) R.. J. Lagrèze - The Blue Moment

Na závěr bych chtěl zmínit práci, ve které se autor jako v jediné zabývá přímo člověkem. Soubor „Concrete Stories“ (v překladu „Konkrétní příběhy“) je o životě odehrávající se na střeších budov ve starších okresech Hongkongu. Jde o záznam využití omezeného prostoru v extrémně urbanizovaném prostředí. Střechy využívané obyvateli slouží podobně jako dvůr, jen ve vzduchu. Lidé na nich cvičí, fotografují se nebo připravují jídlo. Tyto prostory se nachází na starých budovách, kde je střecha veřejně přístupná. Tato prostranství stále rychleji mizí. Nízkopodlažní budovy jsou strženy a nahrazeny novými, vyššími a modernějšími. Na nich je střecha přístupná

⁴¹ <https://www.romainjl.com/the-blue-moment#2>

už pouze majiteli budovy. Pro zvyšující se ceny nemovitostí je pro lidi nemožné zůstat kde bydleli a jsou nuceni opustit okres.⁴²

23) R. J. Lagrèze -
Concrete Stories 1

24) R. J. Lagrèze -
Concrete Stories 2

⁴² <https://www.romainjl.com/concrete-stories#2>

5 KONZUM

5.1 Mishka Henner

Mezi ta největší odvětví konzumerismu patří beze spory potravinářský průmysl. Zde uvádím tvůrce, jehož projekt ukazuje divákovi jednu z tváří masného průmyslu. Ten jako jeden z odvětví celkového potravinářského průmyslu představuje jednu z největších zátěží pro planetu, jakou člověk působí. Místa, kde je dobytek ustájen, vykrmen, a nakonec skolen nám ve své práci ukazuje belgické umělec *Mishka Henner* (*1976). Pro jeho práci je typické využití satelitních a Google Street View záběrů. On sám říká, že v dnešní době potřeba stisknout spoušť fotoaparátu je nahrazena přímým zájmem o obrázky, a ne nutně snímky. Mishka Henner svou práci vystavoval v galeriích po celém světě.

Henner se poprvé setkal s těmito stanicemi prostřednictvím aplikace Google Earth při hledání ropných polí v USA. Zaujala ho hustota černých a bílých teček pronikajících do krajiny. Později zjistil, že se jedná o dobytek. Výjev ho natolik šokoval, že si začal zjišťovat více informací o tomto průmyslu.

Satelitní záběry pořízené Hennerem připomínají spíše podivné pestrobarevné akvarely. Byly vytvořeny spojením stovky snímků obrazovky s vysokým rozlišením. Tyto složité koláže nám ukazují nádrže plné hnoje s toxickým odpadem. Ty představují nebezpečí pro životní prostředí. Masný průmysl je plný morálních a etických otázek. Při pohledu na tyto gigantické farmy vidíme i postoj k životu a smrti zrcadlící naši současnou kulturu.

25) Mishka Henner - Feedlots

5.2 Chris Jordan

Tvůrce, jehož celá tvorba je zaměřena na kritiku amerického způsobu života plného konzumu se jmenuje *Chris Jordan* (*1963). Než vědomě začal zpracovávat téma konzumerismu a problémů s tím spojených, zajímala ho pouze vizuální stránka, které médium fotografie umožňuje. Až na popud svého přítele si uvědomil, že zpracovává „strašidelný portrét Ameriky“. Celou jeho tvorbou se nese podivná kombinace krásy a hrůzy. Tento kontrast slouží jako metafora konzumního života. Ten se jeví jako atraktivní. Nová lesklá auta, oblečení, mobilní telefony. Pohled na přepracované nefunkční rodiny plné touhy uspokojit svá materialistická přání už tak hezký není.⁴³

⁴³ <https://orionmagazine.org/article/intolerable-beauty/>

Souborem fotografií „*Intolerable Beauty*“ (v překladu „*Nesnesitelná krása:*“) autor vizuálně zpracovává nekontrolovatelnost amerického konzumerismu. Množství materiálu, s kterým pracuje v rámci jedné fotografie často vytváří až abstraktní obrazy.⁴⁴

26) Chris Jordan - *Intolerable Beauty*

V navazujícím projektu „*Running the Numbers: An American Self-Portrait*“ propojuje fotografie se statistikami. Vytváří fotografické koláže často z tisíců menších fotografií, které odpovídají počtu uvedeném v dané statistice. Příkladem může být koláž tvořená snímky 106 000 plechovek od nápojů. To je počet odpovídající průměrnému počtu spotřebovaných plechovek v USA každých 30 sekund. Celá koláž má podobu obrazu „*Nedělní odpoledne na ostrově Grande Jatte*“ od pointilistického umělce Georsege Seurata.⁴⁵

⁴⁴ <http://www.chrisjordan.com/gallery/intolerable/#about>

⁴⁵ <http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn/#about>

27) Chris Jordan - Running the Numbers

28) Chris Jordan - Running the Numbers (detail)

Práce „Midway: Message from the Gyre“ je důkazem, že svým nezodpovědným chováním neubližujeme pouze sobě ale ostatním tvorům planety. Zde se stopy našeho konzumního chování nenachází v odpadkových koších nebo na skládkách. Jsou v žaludcích zvířat. V tomto případě v žaludcích tisíců albatrosů hnízdících 2000 mil od nejbližšího kontinentu. Ptáci se krmí smrtícím množstvím plastů, které nejsou schopni rozeznat od jídla. Autor staví mrtvá těla ptáků do role pomyslného zrcadla. Stejně tak jako albatros nebyl schopen rozeznat co je a co není pro něj potravou, tak ani my jako lidstvo už nerozeznáme výživné od toxického.

29) Chris Jordan – Midway: Message from Gyre

30) Chris Jordan – Midway: Message from Gyre

6 ZÁNÍK

6.1 Marinos Tsagkarakis

Nedozrnlý rozvoj cestovního ruchu v publikaci „*Paradise Inn*“ (v překladi „*Ráj*“) dokumentuje holandský fotograf *Marinos Tsagkarakis* (*1984). Předtím než započal svou fotografickou kariéru věnoval podstatnou část svého života studiu. Před studiem fotografie na *Stereosi School of Photography* v Soluni získal vysokoškolský titul z ekonomických a politických věd. Od r. 2014 je členem kolektivu „*Depression Era*“ (v překladi „*Éra deprese*“), která se zaměřuje na záznam dopadu hospodářské krize na jeho domovské Krétě. ⁴⁶

Ve své knize publikované v roce 2017 nazvané „*Paradise Inn*“ si autor dává za cíl zdůraznit důsledky rozvoje cestovního ruchu. Zaměřuje se na uměle vytvořené krajiny, opotřebovanou architekturu, kýčovitou výzdobu rekreačních středisek. Objekty vzniklé za jediným účelem, uspokojit přání návštěvníků. Díky tomuto jednání vzniká krajinný úsek, který nemá s původním nic společného. Paradoxně tak zaniká kulturní dědictví dané země, které je často cílem turistů. Byť se fotograf zaměřuje pouze na Řecko, podobný výsledek bychom určitě našli obecně v celé jižní Evropě. Toto chování spoléhající se pouze na sezónní příliv turistů nenarušuje pouze fyzickou podobu dané země ale i život místních obyvatel, kteří musí přežít i mimo špičku turistické sezóny. ⁴⁷

Díky fotografiím dostáváme obrázek o tom, jak se místa spojená s idealizovanými představami o letních radostech mění ve skanzen, jen vzdáleně připomínající ráj.

⁴⁶ <http://www.marinostsagkarakis.com/about-2/>

⁴⁷ <https://void.photo/paradise-inn>

31) Marinos Tsagkarakis – Paradise Inn

32) Marinos Tsagkarakis – Paradise Inn

6.2 Václav Jirásek

Český výtvarník a fotograf Václav Jirásek (*1965) do této práce přispívá projekty „*Industria*“ a „*Auta*“. Po dokončení studií malby na pražské AVU (1984–1990) se věnuje výhradně fotografii. Od r. 1989 byl vůdčí osobností fotografické skupině Bratrstvo.⁴⁸ V pozdějších letech se věnuje převážně dlouhodobým projektům. Mezi jeho nejvýraznější práce patří dokument o kostnici v Kutné Hoře (1995), na kterém spolupracoval s Ivanem Pinkavou a Robertem V. Novákem. Další významný projekt je *Industria*, kterým navazuje na starší „*Wannieck factory – rozloučení s průmyslovým věkem*“.

Rozsáhlý soubor „*Industria*“ dokončený v r. 2006 nahlíží ze dvou pohledů na téma zániku tzv „katedrál práce“. Tak nazval továrny kurátor výstavy v pražském Rudolfinu Petr Nedoma, pro kterou byla série vytvořena.⁴⁹ V první části se autor zajímá o neživé části těchto průmyslových obřů. V jeho hledáčku se nachází samotná ar-

⁴⁸ Bratrstvo je fotografická skupina založená r. 1989 výtvarníky z Brna (Martin Findeis, Václav Jirásek, Petr Krejzek, Roman Muselík a Zdeněk Sokol). Jejich fotografie připomínají spíše malířská plátna nebo pohled fotografa amatéra.

⁴⁹ <https://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/archiv-vystav/vaclav-jirasek-industria/>

chitektura a její industriální prostředí. Jirásek nezůstává pouze v exteriérech budovy, ale vchází i do vnitřních prostorů. Z fotografií jde usoudit, že je fascinovaný pohledem na bizarní zátiší a nalezeným nábytkem. Ten je často specificky upravený pro individuální potřeby dělníků, které staví do role designérů snažících se zabýdlet nehostinné prostředí. Druhá část se kompletně skládá z portrétů samotných dělníků. Do fotografií se autor snaží nevkládat žádné osobní interpretace. Pracující jsou foceni na místech, kde je Jirásek nachází. Nevkládá za postavy žádná umělá pozadí, neboť si všímá, že dělníci s prostředím, do kterého se denně vrací jakoby splývají. Ikonizace, které dosahuje pomocí stále se opakujícího kánonu polopostavy umožňuje divákovy snazší porovnávání mezi samotnými postavami a zdůraznění odlišnosti jednotlivce.⁵⁰

Autor se napříč celým projektem snaží divákovi nabídnout co nejvíce informací o prostorech a lidech, kteří se v nich pohybují a potlačit způsob přemýšlení jako umělce.

33) Václav Jirásek - Industria

34) Václav Jirásek - Industria

⁵⁰ <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/vaclav-jirasek-industria>

Projektem „Auta“ se Jirásek vrací do období skupiny Bratrstvo, kdy jeho fotografie evokovaly spíše malířská plátna. Fotografování vraků aut se u Jiráska pojí s rokem 2003, kdy se poprvé projevila jeho sběratelská vášeň ve shromažďování těchto fotografií. To se stalo vedlejším produktem během jeho cestování do Řecka a Mexika. Jirásek ve své rozsáhlé sbírce více než 900 aut hledá podobné vzorce, které se na fotografiích objevují. Může to být opakování míst, na kterých se vraky nachází, co s nimi dělají lidé, když přestanou jezdit nebo pouze opakující se úhel pohledu z kterého je on sám fotí.⁵¹ Výsledkem tohoto sběru trvajících 12 let je autorská publikace obsahující 183 fotografií na 436 stranách.⁵²

35) Václav jirásek - Auta

36) Václav jirásek - Auta

⁵¹ <http://www.dum-umeni.cz/cz/vystavy/detail/id/27>

⁵² <https://www.umprum.cz/web/cs/fotografie-ii/vaclav-jirasek-auta-cars-9030>

7 NÁVRAT K PŘÍRODĚ

Touto kapitolou unikám z tepajícího, rušného města. Z místa, které člověk naprosto ovládl do prostoru, které je jeho činností zatím nezasažené nebo pouze minimálně. Zajímám se zde o autory, kteří ke své práci přistupují opačným způsobem než ti, které zmiňuji v předchozích kapitolách. Autoři nezobrazují krajinu člověkem zničenou. Ba naopak, snaží se najít krajinu nedotčenou anebo se stává objektem často sám člověk, který se snaží žít v jejím souladu. Tři z autorů zpracovávají fenomén tzv Escaismus⁵³, který se v dnešní době často objevuje i mezi populární literaturou jako je *Útěk do divočiny* (Jon Krakauer, 2007) nebo *Raději zešílet v divočině. Setkání s šumavskými samotáři* (Aleš Palán, 2018).

7.1 Gabor Arion Kudász

Autorem, jehož snahou je najít krajinu člověkem nezasaženou je maďarský fotograf Gábor Arion Kudász (*1978). Svojí tvorbou se může začlenit mezi autory, kteří pracují jak s dokumentární, tak inscenovanou fotografií. On sám říká, že manipulace je nezbytná pro hlubší pochopení pravdy v obrazu. Tematicky se jeho práce zaměřuje na krajinu, rozvoj měst a životní prostředí. Místem jeho působení bylo a stále je Maďarsko. Zde vystudoval fotografii na DLA school of Moholy-Nagy University of Art and Design a nyní zde i učí. Jeho práce získala mnoho ocenění. Jednou z nich je Velká cena Roberta Capy v roce 2015⁵⁴.

Cyklus vznikající v roce 2010, který tvoří pomyslný most do kapitoly, je soubor Bonsai Land. Autor si zde dává za cíl najít v japonském městě Tottori přírodu člověkem nepoznamenanou. Na základě map se chystá vydat na cestu podél řeky Sendai a zaznamenávat jakousi obrácenou evoluci. Od průmyslové části města, přes vnitrozemí, rýžová pole a vesnice cestovat až do oblasti pradávne nedotčené přírody.

⁵³ Touha člověka nebo části sociálního sdružení opustit obecně přijímaný životní model společnosti. Vzniká kvůli nespokojenosti jedince s dobou, ve které existuje, nedostatku schopnosti žít v současnosti a na tomto místě.

⁵⁴ <http://arionkudasz.com/cv.html>

Výsledkem této třítýdenní cesty je poznání, že objevit v této části Japonska přírodu člověkem neovlivněnou není možné. I přes vysoké úsilí vždy narazil na známky, že ono místo je obydlené. Ať je to cesta pustým lesem, na jehož konci je betonová přehrada a most, nebo už samotný les, o kterém zjistil, že byl uměle vysazen v dávnych dobách. Japonsko je díky vysokému počtu obyvatel protkáno stopami lidské přítomnosti a stává se tak spíše řízenou zahradou⁵⁵.

37) Gabor Arion Kudász – Bonsai Land

38) Gabor Arion Kudász – Bonsai Land

7.2 Alec Soth

Alec Soth (*1969) je americký fotograf žijící v Minneapolis. Ve své práci se primárně zaměřuje na dokumentování amerického života. Na svou velkoformátovou kameru zachycuje obrazy lidí z příměstských a venkovních oblastí USA. Jeho tvorba nám nabízí pohled do života obyčejných lidí střední třídy a lidí na okraji společnosti. Do povědomí širší společnosti lidí se dostal se souborem „*Sleeping by the Mississippi*“, který vznikl r. 2004. Tímto projektem představuje obyvatele a krajinu v okolí řeky Mississippi. Tentýž rok, a možná právě díky této práci je nominován na

⁵⁵ <http://arionkudasz.com/japan2010i.html>

členství do skupiny Magnum Photos⁵⁶, v roce 2008 se stává řádným členem. Sothova tvorba je spojená s publikací fotografických knih, které od r. 2008 vydává přes vlastní nakladatelství Little Bown Mushroom. Skrze něj vydává i knihy jiných autorů, kteří mají podobné smýšlení.

Od r. 2006 začíná jeho práce na souboru Broken Manual. Obsahem práce jsou fotografie mužů, kteří žijí na okraji společnosti. Muži, kteří se rozhodli odejít ze svého přirozeného prostředí a najít svůj vlastní svět. Soth fotografuje mnichy, survivalisty⁵⁷, poustevníky a uprchlíky. Portréty se střídají se záběry nedotčených míst země, se stavbami v horách nebo temnou jeskyní. Inspirací mu byl příběh amerického atentátníka Erica Rudolpha, který se schovával před policií pět let v lese, než byl zatčen.

Soth přistupuje k práci jiným způsobem než ostatní autoři této kapitoly. Jak už název napovídá, vytváří jakýsi manuál. Ten je pomyslným návodem pro ty, kteří se rozhodnou žít mimo civilizaci. Brožura, která je součástí výsledné publikace obsahuje rady a návody, které mají napomoci se samotným útekem z civilizace a maskováním v přírodě.⁵⁸

Spoluautorem souboru Broken Manul je Lester B. Morrison. Ten plní roli spisovatele a je autorem textu přiloženého manuálu. Je také částečnou inspirací Alece Sotha, který se fotografiemi snažil manuál ilustrovat. L. B. Morrison je také další ukázkou originality, se kterou Soth přistupuje k práci. Morrison je pouze alter ego Alece Sotha, který si celou jeho identitu vymyslel. Jak jeho životní příběh zahrnující zkušenosti s přežitím v divoké přírodě, tak jeho jméno, které vychází z iniciálu nakladatelství, které založil (Little Brown Mushroom).

Výsledek tohoto čtyřletého projektu má podobu knihy. Samotná obrazová publikace i s manuálem je vložena do jiné, jedinečné knihy, která jí tvoří jakousi schránku nebo

⁵⁶ Mezinárodní fotografická agentura založená r. 1947. Členové jsou fotožurnalisté z celého světa.

⁵⁷ Survivalista = jednotlivec, která se aktivně připravuje na stav nouze, který může zahrnovat rozpad stávajícího sociálního a politického pořádku

⁵⁸ <https://publicdelivery.org/alec-soth-broken-manual-somewhere-to-disappear/#More> (14.5.2020)

obal. Tato speciální edice vyšla v nákladu 300 knih. Každá je ručně očíslována a podepsána Alecem Sothem a Lesterem B. Morrisnem.

O projektu byl natočen také téměř hodinový dokument nesoucí název *Somewhere to Disappear*, který zachycuje Sotha v přípravné fázi práce a diváka seznamuje s postavami, které se stali objekty jeho fotografií⁵⁹.

39) Alec Soth – Broken Manual, 2007

40) Alec Soth – Broken Manual, 2008

7.3 Antoine Bruy

Evropský pohled na tento fenomén přináší francouzský fotograf Antoine Bruy (*1986). O umění měl zájem už jako teenager. Jak on sám říká: o kresbě a malbě jsem nevěděl nic, tak jsem si vybral fotografii. Vystudoval St Luc Art School v Belgii (2003–2006) a St Luc Art School ve Švýcarsku (2009–2011).

Svůj zájem o tematiku Escapismu objevil v devatenácti letech při cestování napříč Francií. Během cesty narazil na lidi, co se dobrovolně rozhodli opustit ruch měst a kompletně změnit způsob života. Při svém pobytu v Austrálii objevil síť WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms), díky které měl příležitost potkat zemědělce z celého světa a dozvědět se více o životě v přírodě. Tuto síť použil i při vyhledávání lidí do souboru *Scrublands*.

⁵⁹ <http://cargocollective.com/somewhere/watch-the-film> (14.5.2020)

Většina fotografií této série byla pořízena ve Francii, Španělsku, Rumunsku a Švýcarsku v letech 2010–2013. V komunitě lidí, za kterými jezdil vždy zůstal delší dobu, v jednom případě až tři měsíce. Díky tomuto dlouhodobému napojení na místo a lidi vznikly fotografie, u kterých má divák pocit, jako by je fotografoval jeden ze členů komunity.

Jednotlivé příběhy lidí, kteří radikálně změnili životní styl jsou odlišné. Příkladem může být žena, které se po dvouletém cestování rozhodla koupit pozemek ve Španělsku a zůstat tam. Dalším je německá rodina, která se rozhodla žít soběstačně a přestěhovala se do Pyrenejí. Po třiceti letech muže rodina opustila, on se rozhodl zůstat. Dalším odlišným příkladem je vládní zaměstnanec, který snil o jiném životě. Koupil tedy v Rumunsku pozemek a bez toho, aniž by věděl, jak postavit dům, se rozhodl přestěhovat.

I přes to, že na první pohled jsou důvody k odchodu odlišné, mají společného jmenovatele. Je to nedůvěřivý postoj k životnímu stylu západní společnosti, společnosti zaměřené na produktivitu a konzum⁶⁰.

41) Antoine Bruy - Scrublands

42) Antoine Bruy - Scrublands

⁶⁰ <https://www.lensculture.com/articles/antoine-bruy-scrublands>

7.4 Danila Tkachenko

Danila Tkachenko (nar. 1989) je dokumentární fotograf pocházející z Ruska. Vystupoval dokumentární fotografii na Rodchenko Moscow School of Photography and Multimedia. V r. 2014 získal 1. místo na Worl Press Photo v kategorii Inscenovaný portrét.

Danilu divočina vždy přitahovala. I když vyrostl ve velkoměstě, příroda pro něj byla místo, kde se může skrýt a být sám sebou. Sám se zabývá otázkou vnitřní svobody moderní společnosti. Je možné být svobodný i přes pomyslné koleje, které společnost vytvořila? Škola, práce, rodina... Buď se držíte tohoto zavedeného cyklu, jste vězněm a děláte to, co máte, nebo se stanete vyvržencem, šílencem. Existuje něco mezi tím? ⁶¹

Hlavní postavy projektu „Escape“ utekly z civilizovaného světa a žijí v panenské přírodě (zda ještě něco takového existuje), s kterou splývají. Ztrácí jakékoliv známky předešlého sociálního života.

Byť se to na první pohled nemusí zdát, fotografie Tkachenka se od fotografií předchozích dvou autorů v něčem liší. Neukazují nám pouze člověka smířeného nebo dokonce šťastného. Tkachenko nám nabízí i opačný pohled. Na jedné straně vidíme muže spokojeně spícího na kmeni spadlého stromu, na druhé, koukáme na muže, co působí vyděšeně, nebo se před fotoaparátem skrývají. My tak máme možnost vidět jak člověka vyrovnaného, tak zlomeného pod tíhou jejich dřívějších životů a krutosti lidské společnosti. Slovy jednoho z fotografovaných: „Lidstvo je fatálně nemocné s hroznou nemocí zvanou nedostatek duše. Spasení je nyní možné pouze prostřednictvím samotného úniku. Běžné úsilí je zbytečné. Je příliš pozdě.“⁶²

⁶¹ <http://www.danilatkachenko.com/projects/escape/>

⁶² Z překladu: "Mankind is fatally ill with a terrible disease named lack of soul. Salvation is now only possible through escaping alone. Common efforts are fruitless. It's too late." (ONLINE) <https://www.lensculture.com/articles/danila-tkachenko-escape> - 16.5.2020

43) Danila Tchakenko – Escape, 2017

44) Danila Tchakenko – Escape, 2017

45) Danila Tchakenko – Escape, 2017

ZÁVĚR

Zobrazení antropocén ve fotografii může mít mnoho podob. Ve své bakalářské práci jsem se snažil nalézt pomyslnou linku po které jsem čtenáře vedl a představoval mu současné autory, kteří skrz fotografii ukazují současnou podobu světa.

Fotografy bych mohl rozdělit na dvě hlavní skupiny. Na ty, jichž práce vyjadřuje jakýsi ekologický nebo společenský apel (např. C. Hyland, E. Burtynsky, a další) a na ty, které antropogenní prostředí fascinuje a hledají v něm estetický ráz věci (např. E. Phillips, R. Jacquet-Lagrèze...).

Environmentální téma je dnes velmi rozšířené. Stále častěji se stává hlavním tématem rozhovorů, ať mediálních nebo běžných. Věřím, že tato bakalářská práce nebude sloužit pouze jako výčet současných fotografů zabývajících se dopadem lidské činnosti na krajinu ale, že přiměje čtenáře se i zamyslet nad současnými, celosvětovými problémy ovlivňující každodenní život každého z nás.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

- 1 CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu. 2., dopl. vyd. Pra-ha: Dokořán, 2005. ISBN 80-736-3042-7.
- 2 ZÁLEŠÁK, Jan. *Apocalypse Me*. 2016. Vysoké učení technické Brno, 2016. ISBN 978-80-214-5443-9
- 3 Vesmír: Antropocén – velké zrychlení světa. 2016. 2016. ISSN 1214-4029.

Elektronické Zdroje

- 4 ČT24: Jak vypadá věk člověka [online]. [cit. 2020-05-10].
Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1893560-vedci-chteji-prepsat-ucebnice-v-roce-1950-nastal-antropocen-vek-vlady-lidi-nad-planetou>
- 5 *Atlas půdy: Fakta a čísla o zemi půdě a životě* [online]. 2018.
[cit. 2020-07-10]. ISSN 978-80-88289-08-1.
- 6 *Nation geography, Mayové: Civilizace, která se snědla* [online].
[cit. 2020-05-11].
Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/clanky/mayove-civilizacektera-se-snedla.html>
- 7 *Hyland, Catherine* [online]. [cit. 2020-05-27].
Dostupné z: <http://www.catherinehyland.co.uk/about/>
- 8 *Hyland, Catherine: Lithium Mining* [online]. [cit. 2020-05-27].
Dostupné z: <http://www.catherinehyland.co.uk/about/>

- 9 *O energetice: Akumulace energie – Lithium* [online]. 2020 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/akumulace-energie/reuters-tezba-lithiaohrzuje-ekosystem-chile>
- 10 *Hyland, Catherine: Lithium Mining* [online]. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <http://www.catherinehyland.co.uk/work/lithium-mining-bloombergchile/#info>
- 11 *Locatelli, Luca: World Press Photo* [online]. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://www.worldpressphoto.org/person/1831/Luca%20Locatelli>
- 12 *PADLEY, Gemma. Majestic Views of Northern Italy's Spectacular Marble Quarries* [online]. 2018 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://www.anothermag.com/art-photography/10765/majestic-views-of-northern-italy-s-spectacular-marble-quarries>
- 13 *WIKIPEDIA. Kararský mramor* [online]. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kararsk%C3%BD_mramor
- 14 *Phillips, Emma: Salt* [online]. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <http://edmundpearce.com.au/emma-phillips-salt-november-27-december-21/>
- 15 *Fstoppers: Emma Phillips' Surreal 'Salt'* [online]. 2014 [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://fstoppers.com/pictures/emma-phillips-surreal-salt-series-explores-abandoned-australian-mine-9459>
- 16 *An Earth Day Message From Edward Burtynsky. In: Youtube* [online]. 22. 4. 2020 [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=102&v=fXgv_avdUA&feature=emb_logo
- 17 *Burtynsky, Edward: biography* [online]. [cit. 2020-28-5]. Dostupné z: <https://www.edwardburtynsky.com/about/biographypo>
- 18 *The Guardian, Burtynsky. Oil* [online]. [cit. 2020-28-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/may/20/edward-burtynsky-photography-oil-review>

- 19 Burtynsky, Edward: Water, projects [online]. [cit. 2020-05-15].
Dostupné z: <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/water>
- 20 Burtynsky, Edward: Anthropocene [online]. [cit. 2020-02-15]
Dostupné z: <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/anthropocene>
- 21 Burtynsky, Edward: Films [online]. [cit. 2020-02-15]
Dostupné z: <https://www.edwardburtynsky.com/projects/films>
- 22 Southerners: Daniel Beltrá, photography [online]. [cit. 2020-05-16].
Dostupné z: <http://southboundproject.org/photographer/daniel-beltra/>
- 23 Wikipedie: Havárie plošiny Deepwater Horizon [online]. [cit. 2020-05-16].
Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hav%C3%A1rie_plo%C5%A1iny_Deepwater_Horizon
- 24 ČSFD: Yann Arthus-Bertrand [online]. [cit. 2020-05-17].
Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/50869-yann-arthus-bertrand/>
- 25 HUMAN The movie (Director's cut version) In Youtube [online] 14.4.2020
[cit. 2020-05-17].
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fC5qucSk18w>
- 26 Destinationdeluxe: Earth from Above – Interview with Activist Photographer Yann Arthus-Bertrand [online]. [cit. 2020-05-17].
Dostupné z: <https://destinationdeluxe.com/earth-photographer-yann-arthus-bertrand/>
- 27 International Photography Magazine: Harmon, Paul: Watermarks [online]. 26.2.2019 [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <http://internationalphotomag.com/paul-harmon-watermarks/>
- 28 International Photography Magazine: Harmon, Paul: Watermarks [online]. 26.2.2019 [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <http://internationalphotomag.com/paul-harmon-watermarks/>

- 29 OSN: Fakta o inkluzi a udržitelnosti měst [online]. [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <https://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecnaodolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/fakta-o-inkluzi-a-udrzitelnosti-mest/>
- 30 Addis, Noah: bio [online]. [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <http://www.noahaddis.com/bio>
- 31 OSN: Fakta o inkluzi a udržitelnosti měst [online]. [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <https://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecnaodolna-a-udrzi-telna-mesta-a-obce/fakta-o-inkluzi-a-udrzitelnosti-mest/>
- 32 Index Mundi: World Demographics Profile 2019 [online]. [cit. 2020-06-20].
Dostupné z: https://www.indexmundi.com/world/demographics_profile.html
- 33 Addis, Noah: statements [online]. [cit. 2020-05-18].
Dostupné z: <http://www.noahaddis.com/statements>
- 34 Jacquet-Lagrèze, Romain: about [online]. [cit. 2020-05-19].
Dostupné z: <https://www.romainjl.com/about>
- 35 Jacquet-Lagrèze, Romain: Vertical Horizont [online]. [cit. 2020-05-19]
Dostupné z: <https://www.romainjl.com/vertical-horizon#2>
- 36 Jacquet-Lagrèze, Romain: Wild Concrete [online]. [cit. 2020-05-19]
Dostupné z: <https://www.romainjl.com/wild-concrete#2>
- 37 Jacquet-Lagrèze, Romain: The Blue Moment [online]. [cit. 2020-05-19]
Dostupné z: <https://www.romainjl.com/the-blue-moment#2>

- 38 Jacquet-Lagrèze, Romain: Concrete Stories [online]. [cit. 2020-05-19]
Dostupné z: <https://www.romainjl.com/concrete-stories#2>
- 39 Intolerable Beauty by Chris Jordan: Interview. *Orion Magazine* [online].
[cit. 2020-05-20].
Dostupné z: <https://orionmagazine.org/article/intolerable-beauty/>
- 40 Jordan, Chris: Intolerable Beauty [online]. [cit] 2020-05-20].
Dostupné z: <http://www.chrisjordan.com/gallery/intolerable/#about>
- 41 Jordan, Chris: Running the Numbers: An American Self-Portrait :
about [online].
[cit. 2020-05-20].
Dostupné z: <http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn/#about>
- 42 Tsagkarakis, Marinos: about [online]. [cit. 2020-05-22].
Dostupné z: <http://www.marinostsagkarakis.com/about-2/>
- 43 Tsagkarakis, Marinos: Paradise Inn. *VOID* [online]. [cit. 2020-05-22].
Dostupné z: <https://void.photo/paradise-inn>
- 44 Jiráse, Václav: Industria. *Galerie Rudolfinum* [online]. [cit. 2020-05-25].
Dostupné z: <https://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/archiv-vystav/vaclav-jirasek-industria/>
- 45 Jiráse, Václav: Industria. *Czech Design* [online]. [cit. 2020-05-25].
Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/vaclav-jirasekindustria>
- 46 Jiráse, Václav. *Dům umění města Brna* [online]. [cit. 2020-05-25].
Dostupné z: <http://www.dum-umeni.cz/cz/vystavy/detail/id/27>

- 47 Jiráse, Václav: Cars/Auta. *UMPRUM* [online]. [cit. 2020-05-25].
Dostupné z: <https://www.umprum.cz/web/cs/fotografie-ii/vaclav-jirasekauta-cars-9030>
- 48 Kudas, Arion: CV [online]. [cit. 2020-06-15].
Dostupné z: <http://arionkudas.com/cv.html>
- 49 Kudas, Arion: Japan [online]. [cit. 2020-06-15].
Dostupné z: <http://arionkudas.com/japan2010i.html>
- 50 Soth, Alec: Broken Manual. *Public Delivery* [online]. [cit. 2020-05-14].
Dostupné z: <https://publicdelivery.org/alec-soth-broken-manual-somewhere-to-disappear/#More>
- 51 Soth, Alec: Broken Manual. *Cargo Collective* [online]. [cit. 2020-05-14].
Dostupné z: <http://cargocollective.com/somewhere/watch-the-film>
- 52 Bruy, Antoine: Scrublands. *Lens Culture* [online]. [cit. 2020-05-16].
Dostupné z: <https://www.lensculture.com/articles/antoine-bruy-scrublands>
- 53 Tkachenko, Danila: Escape [online]. [cit. 2020-05-20].
Dostupné z: <http://www.danilatkachenko.com/projects/escape/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. <https://www.seen-magazine.com/photographer/catherine-hyland/>
2. <https://www.worldphoto.org/pt/sony-world-photography-awards/winners-galleries/2019/professional/lithium-mining-catherine-hyland#&gid=1&pid=8>
3. <https://www.ignant.com/2018/06/21/luca-locatelli-captures-italys-luminous-marble-quarries/>
4. <https://www.ignant.com/2018/06/21/luca-locatelli-captures-italys-luminous-marble-quarries/>
5. <https://www.monsterchildren.com/emma-phillips-salt/>
6. <https://trendland.com/surreal-salt-mines-in-australia/emma-phillips-salt-mine-australia-2/>
7. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/oil>
8. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/oil>
9. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/water>
10. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/water>
11. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/anthropocene>
12. <https://www.edwardburtynsky.com/projects/photographs/anthropocene>
13. <https://www.artworksforchange.org/portfolio/daniel-beltra/>
14. <https://www.edelmangallery.com/exhibitions-and-projects/exhibition-pages/2020/daniel-betr%C3%A1-the-amazon.html#?id=5746>
15. <https://www.yannarthusbertrandphoto.com/oeuvre/from-above/heart-of-voh/>
16. <https://www.collater.al/en/watermarks-photography-paul-harmon/>
17. <https://www.collater.al/en/watermarks-photography-paul-harmon/>
18. <https://www.lensculture.com/articles/noah-addis-future-cities>
19. <https://www.artillerymag.com/noah-addis/>
20. https://sophie-maree.com/wp-content/uploads/2014/12/SMG__RL__VH43.jpg
21. <https://hongkongfp.com/2015/07/17/hkfp-lens-nature-stages-a-rebellion-in-hong-kongs-concrete-jungle/>
22. <https://theculturetrip.com/asia/china/hong-kong/articles/hong-kongs-blue-moment-an-interview-with-photographer-romain-jacquet-lagreze/>

23. <https://www.designboom.com/art/romain-jacquet-lagreze-hong-kong-rooft-ops-photo-series-04-12-2018/>
24. <https://www.itsnicethat.com/articles/romain-jacquet-lagreze-concrete-stories-photography-121018>
25. <https://mishkahenner.com/Feedlots>
26. <http://www.chrisjordan.com/gallery/intolerable/#cellphones2>
27. <http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn/#caps-seurat>
28. <http://www.chrisjordan.com/gallery/rtn/#caps-seurat>
29. <http://www.chrisjordan.com/gallery/midway/#CF000313%2018x24>
30. <http://www.chrisjordan.com/gallery/midway/#CF000478%2019x25>
31. <http://www.marinostsagkarakis.com/projects/paradise-inn/>
32. <http://www.marinostsagkarakis.com/projects/paradise-inn/>
33. <https://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/archiv-vystav/vaclav-jirasek-industria/>
34. <https://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/archiv-vystav/vaclav-jirasek-industria/>
35. <https://vltava.rozhlas.cz/fotografie-ma-v-sobe-hodne-temnych-stranek-rika-vaclav-jirasek-8112512#&gid=1&pid=6>
36. <https://vltava.rozhlas.cz/fotografie-ma-v-sobe-hodne-temnych-stranek-rika-vaclav-jirasek-8112512#&gid=1&pid=5>
37. <http://arionkudasz.com/japan1.html>
38. <http://arionkudasz.com/japan1.html>
39. <https://alecsoth.com/photography/projects/broken-manual>
40. <https://alecsoth.com/photography/projects/broken-manual>
41. <https://www.lensculture.com/articles/antoine-bruy-scrublands#slideshow>
42. <https://www.lensculture.com/articles/antoine-bruy-scrublands#slideshow>
43. <https://www.theculturium.com/danila-tkachenko-escape/>
44. <https://www.theculturium.com/danila-tkachenko-escape/>
45. <https://www.theculturium.com/danila-tkachenko-escape/>